

BOOK REVIEW/SURING BASA

AMBAGAN

Galileo S. Zafra (Editor), 2009.
Diliman, Quezon City: UP Press, 188 pp.

Sinuri ni V.L. Mendiola

Bagamat limang taon nang naimprenta ang aklat, masasabing mahalaga ang kontribusyon nito sa ikayayaman, ikalalago ng inang wika (*mother tongue*) o *ika-iintellectualize* ng wikang Filipino sa ngayon at sa susunod pang henerasyon.

Akma o angkop ang salitang **Ambagan** ginamit sa aklat. Matatagpuan halos sa maraming (170+ halos) wika sa buong Filipinas. Sipiin natin ang paliwanag sa likod ng pabalat. "Sa kasalukuyang korpus ng wikang pambansa, ang salitang 'ambag' ay nangangahulugang 'kontribusyon', 'abuloy', 'tulong', 'bigay', 'kolektibong kontribusyon na pinagkasunduan' o 'pagsama-samahin' (sa Hiligaynon at Sebuano) o kaya'y 'kumilos nang sama-sama ng walang kabayaran' (sa Pangasinan)". Kinalap ang kabuuan ng aklat mula sa kumperensyang pambansang itinaguyod ng Uibersidad ng Pilipinas noon ring taong 2009 kaya't mabilis ang diseminasyon sa target na mambabasa.

Tinipon ng aklat ang mga suhestiyong 6 hanggang 10 salitang katutubo mula sa 13 pangunahing wika sa bansa: Ifugao, Ilokano, Pangasinan, Kapampangan, Tagalog (variety ng Binangonan, Rizal), Bicol, Sebuano, Waray, Hiligaynon, Kinaray-a, Maguindanao, Meranao at Tausug. Galing ang mga mungkahing sa 13 iskolar na kilala sa kanilang disiplina: *Islamic Studies*, sosyolohiya, inhinyeriya, sikolohiya, kasaysayan, linggwistika, edukasyon, pagtuturo ng wika, katutubong kultura, literatura, at kaugnay na aralin. Hindi katakataka, kung gayon, na *interdisciplinary* ang ginamit na pagdulog sa kanilang paglalahad.

Detalyado, malinis, at komprehensibo ang paraan ng kanilang pagtalakay sa mga mungkahi nilang salita na dapat iambag na gamitin sa wikang Filipino sa mga leksikografer sa ngayon at sa hinaharap. Halimbawa, mula kay Minang Dirampatan-Sharief, Direktor ng Pre-University Center ng Mindanao State University, Marawi City, 5 paraan ang batayang ginamit sa pagpili ng mga salitang Maranao:

1. Survey sa mga mag-aaral, guro, matatandang Maranao sa MSU nakaangkla sa pamantayang ibinigay ng Sentro ng Wikang Filipino;
2. Interbiyu sa mga informant;
3. Pagtatanong sa mga salitang ipapalit o idadagdag pa;
4. Pananaliksik sa mga kahulugan at iba pang impormasyon; at
5. Pagsasalin sa Filipino sa tulong ng fakulti ng Filipino

Inugat rin ng mananaliksik ang kasaysayan at kahalagahan ng bawat salita (hal. Bàngsamòro). Mapapansin na pinanatili ang mga aksentwasyon sa mga salita upang mabigkas na tama ang bokabularyo (mahalaga ang paggamit ng tuldik o diin na di na matatagpuan sa mga libro ngayon, kaya't hindi magabayán ang nagsasalita o nagbábasá sa wastong bigkas!). Isinalin naman ng ibang iskolar sa Ingles ang salitang napili, ginamit sa pangungusap sa orihinal, bago isinalin sa Filipino.

May iba naming iskolar na nagmungkahi ng a) mga salitang hindi pa kasama sa UP Diksyunaryong Filipino, b) naipasok na sa diksyunaryo, pero di kinilala o/at may natatanging kahulugan, c) salitang katumbas ng isang terminong Ingles, d) salitang madalas nang marinig pero di pa rin naipapasok sa diksyunaryong Filipino.

Sana'y masundan pa ang ganitong uri ng aklat sa akademya-isang hangaring magbibig-anghel, wika nga, nang maabot ang pansin ng mga kinakaakulang guro, profesor, mag-aaral mula sa K-12 patungong kolehiyo/unibersidad. Higit sa lahat, magabayan ang mga lilikha ng talaan, glosaryo, diksyunaryo, tesaurus at katulad na materyales na tutulong sa mga institusyon sa pagpapalano/pagpapalaganap ng wikang Pambansa sa Pilipinas.